

УДК 343.627:347 (477)

Манжула Андрій Анатолійович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0003-4662-9376>

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕАГУВАННЯ НА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

У статті досліджено проблеми визначення суб'єктів адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства. Узагальнені результати теоретичних досліджень щодо суб'єктів адміністративного права у сфері протидії домашнього насильства. Наголошено, що суб'єкт адміністративного права у сфері протидії домашнього насильства – це фізична чи юридична особа, яка наділена сукупністю адміністративних прав і обов'язків, що зафіксовані в адміністративно-правових нормах, володіє правосуб'єктністю у сфері захисту прав та відстоювання інтересів осіб, які страждають або можуть постраждати від цього негативного соціального явища.

Зазначено, що законодавець відносить до кола суб'єктів, здійснюючих заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству: спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб; громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах.

Визначено, що механізм взаємодії уповноважених суб'єктів у сфері протидії домашньому насильству спрямований на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання насильства та сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від домашнього насильства, насильству за ознакою статі шляхом запобігання насильству, ефективне реагування на факти насильства, надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, належного розслідування фактів насильства та притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності.

Ключові слова: домашнє насильство, протидія, суб'єкти, заходи протидії, запобігання, місцеве самоврядування, публічна адміністрація

Manzhula A. SUBJECTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL RESPONSE TO DOMESTIC VIOLENCE.

The article examines the problems of determining the subjects of administrative and legal response to the perpetration of domestic violence. Summarized results of theoretical research on subjects of administrative law in the field of combating domestic violence. It is emphasized that the subject of administrative law in the field of combating domestic violence is a natural or legal entity that is endowed with a set of administrative rights and obligations fixed in administrative and legal norms, has legal personality in the field of protecting the rights and defending the interests of individuals, who suffer or may suffer from this negative social phenomenon.

It is noted that the legislator refers to the circle of subjects implementing measures in the field of prevention and counteraction of domestic violence: specially authorized bodies in the field of prevention and counteraction of domestic violence; other bodies and institutions entrusted with the functions of implementing measures in the field of prevention and counteraction of domestic violence; general and specialized support services for victims; citizens of Ukraine, foreigners and stateless persons who are in the territory of Ukraine on legal grounds.

It was determined that the mechanism of interaction of authorized subjects in the field of combating domestic violence is aimed at ensuring a comprehensive integrated approach to overcoming violence and promoting the realization of the rights of persons affected by domestic violence and gender-based violence by preventing violence, effectively responding to facts of violence, providing assistance and protection of the injured persons, ensuring compensation for the damage caused, proper investigation of the facts of violence and bringing the perpetrators to justice provided by law.

Key words: domestic violence, countermeasures, subjects, countermeasures, prevention, local self-government, public administration.

Постановка проблеми. Важливим у теорії та практиці є чітке визначення кола суб'єктів, до повноважень яких належить здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, а також функції, яка за ними закріплена чинним законодавством. Публічне адміністрування щодо запобігання та протидії домашньому насильству в сім'ї здійснюється не в якійсь безособовій формі, а конкретними органами, посадовими особами та суб'єктами громадськості. Іншими словами, публічне адміністрування щодо запобігання та протидії домашньому насильству здійснюється суб'єктами публічної адміністрації різної юридичної природи. Вони можуть бути як органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, так і різноманітними суб'єктами громадянського суспільства. Усі вони беруть активну

участь у заходах стосовно запобігання та протидії домашньому насильству.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний доробок у дослідження проблематики домашнього насильства і його попередження внесли В. Авер'янов, О. Бандурка, А. Блага, В. Брижик, А. Волощук, В. Галуцько, О. Горбова, Б. Головкін, Т. Журавель, О. Кочемировська, О. Кузьменко, Л. Крижна, К. Левченко, Ю. Лисюк, О. Мартиненко, О. Остапенко, Ю. Приколотіна, Х. Ярмачі, М. Ясеновська та інші.

Метою статті є виокремлення та узагальнення основних характеристик суб'єктів адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день в Україні створена система суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Пріоритетною ознакою системи даних суб'єктів є наявність їх значної кількості, а також їх відмінність за характером, формами та методами діяльності та повноваженнями.

У нашому дослідженні, першочергово ми зупинимося на визначенні дефініції «суб'єкт адміністративного права у сфері протидії домашнього насильства».

У теорії адміністративного права під суб'єктом, як правило, розуміють носія (власника) прав та обов'язків у сфері публічного управління, які передбачені адміністративно-правовими нормами, здатного надати права реалізовувати, а покладені обов'язки виконувати. Тобто суб'єкта адміністративного права зазвичай визначають як учасника суспільних відносин, який має суб'єктивні права та виконує суб'єктивні обов'язки, встановлені адміністративно-правовими нормами [1, с. 68]. Ключовою ознакою суб'єкта є здатність реалізовувати надані права та виконувати покладені обов'язки. Статус суб'єкта права визначається нормами права та адміністративно-правовими актами, які наділяють його відповідними правами та обов'язками. Варто відзначити, що перелік суб'єктів адміністративного права може змінюватися, оскільки залежить від суто юридичної ознаки, яка затверджується адміністративно-правовими нормами. Саме адміністративна правосуб'єктність є ключовою ознакою суб'єкта права, що функціонує в системі адміністративного права як її елемент і носій. У свою чергу, адміністративне право виступає сферою потенційних і актуальних взаємозв'язків та взаємодії суб'єктів адміністративного права. Таким чином, до категорії «суб'єкт адміністративного права» належать структури публічної адміністрації.

М. Легенька пропонує таке визначення суб'єкта адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства: «Наділені відповідними повноваженнями державні органи, органи виконавчої влади і місцевого самоврядування та їхні структурні підрозділи, об'єднання громадян, підприємства, установи та організації, а також фізичні особи – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які наділені відповідною правосуб'єктністю та вступають в адміністративно-правові відносини у зв'язку з вчиненням такого насильства і спрямовані на його припинення, недопущення в подальшому та покарання кривдника» [2, с. 158].

Таким чином, суб'єкт адміністративного права у сфері протидії домашнього насильства – це фізична чи юридична особа, яка наділена сукупністю адміністративних прав і обов'язків, що зафіксовані в адміністративно-правових нормах, володіє правосуб'єктністю у сфері захисту прав та відстоювання інтересів осіб, які страждають або можуть постраждати від цього негативного соціального явища.

Згідно Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», виокремлено чотири групи суб'єктів: «1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб; 4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах» [3]

Спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є: 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 3) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, зокрема їх структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 4) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх створення) ради, їх виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. До інших органів й установ, на які покладено функції зі здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать: 1) служби у справах дітей; 2) уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; 3) органи управління освітою, навчальні заклади, установи й організації системи освіти; 4) органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; 5) центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; 6) суди; 7) прокуратура; 8) уповноважені органи з питань пробації. До загальних служб підтримки постраждалих осіб віднесено заклади, які, зокрема, надають допомогу постраждалим особам, а саме: 1) центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; 2) притулки для дітей; 3) центри соціальнопсихологічної реабілітації дітей; 4) соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); 5) центри соціально-психологічної допомоги; 6) територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг); 7) інші заклади, установи й організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам. До спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб належать притулки для постраждалих осіб, центри медико-соціальної реабілітації

постраждалих осіб, колцентр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі й насильству стосовно дітей, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, а також заклади й установи, призначені виключно для постраждалих осіб та осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі [3].

У нашому дослідженні звертаємо увагу на систему суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Вважаємо, що суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, є наділені передбаченими законодавством повноваженнями органи публічної адміністрації та місцевого самоврядування, їх структурні підрозділи, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, а також фізичні особи – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, що наділені відповідною правосуб'єктністю та вступають в адміністративно-правові відносини у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і спрямовані на його запобігання, припинення та притягнення кривдників до юридичної відповідальності.

У контексті нашого дослідження, слід зазначити, що основними ознаками суб'єкта протидії правопорушенням є правовий обов'язок виконувати певні функції в реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству [4]. Тобто дієвість таких суб'єктів визначена їх реальною можливістю виконувати відповідний правовий обов'язок і компетентністю. Нам імпонує такий підхід, тому до суб'єктів, уповноважених застосовувати спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству, належать підрозділи Національної поліції України, до повноважень яких віднесено взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи, винесення термінового заборонного припису; районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді), у межах компетенції яких є винесення обмежувального припису стосовно кривдника та направлення кривдника на проходження програми для кривдників [4].

Місцевим державним адміністраціям й органам місцевого самоврядування як суб'єктам протидії домашньому насильству у цьому контексті належить особливе місце. Вони не є суб'єктами, у межах повноважень яких знаходиться застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, проте їх значення в забезпеченні виконання програм для кривдників є незаперечним.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, виконуючи функції спеціальних органів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують реалізацію вимог ч. 1 та ч. 2 ст. 28 Закону («Виконання програм для кривдників»), водночас виконання програм для кривдників забезпечують працівники загальних служб підтримки постраждалих осіб, так само як і програму для постраждалої особи, передбачену ст. 23 Закону («Виконання програм для постраждалих осіб»).

Ст. 10 Закону («Повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству») закріплено, що компетенція уповноважених підрозділів поліції передбачає: 1) виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них; 2) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, зокрема розгляд повідомлень, що надійшли до колцентру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі й насильству стосовно дітей, ужиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з огляду на результати оцінювання ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України; 3) інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи й соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; 4) винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників; 5) взяття на профілактичний облік кривдників і проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством; 6) здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії; 7) анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством; 8) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до ст. 15 Закону; 9) звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству [3].

Законі України «Про Національну поліцію» [5], Законі [3], постанові Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2019 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» [6], наказі Міністерства внутрішніх справ України від 1 серпня 2018 року № 654 «Про затвердження Порядку внесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника» [7], наказі Міністерства соціальної політики України та Міністерства внутрішніх справ України від 13 березня 2019 року № 369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства» [8], – немає конкретизації цих підрозділів [9].

Оскільки уповноважені підрозділи поліції не є єдиними суб'єктами, до повноважень яких належить

застосування спеціальних заходів з протидії домашньому насильству і компетенція яких не є вичерпною для реалізації останніх, вони взаємодіють з іншими суб'єктами, до компетенції яких також належить винесення спеціальних заходів з протидії домашньому насильству, зокрема судами.

Завданнями взаємодії уповноважених суб'єктів у сфері протидії домашньому насильству, згідно з ч. 30 постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», є такі:

- ефективне виявлення та узгоджене реагування на факти вчинення насильства, з огляду на результати оцінювання ризиків, що загрожують постраждалій особі, своєчасне взаємне інформування суб'єктів і направлення постраждалої особи до служб підтримки постраждалих осіб;

- взаємне інформування про факти насильства у випадках, передбачених законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3], «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [10], проводять не пізніше ніж за добу за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти з подальшим письмовим підтвердженням, а після запровадження Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства й насильства за ознакою статі – шляхом внесення інформації до нього;

- дієва допомога та захист постраждалих осіб, забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної насильством, з огляду на вік, стану здоров'я, стать, релігійні переконання, етнічне походження, спеціальні потреби таких осіб. Допомогу постраждалим особам надають за місцем звернення, вона не повинна залежати від факту звернення таких осіб до правоохоронних органів чи суду, їх участі в кримінальному, адміністративному або цивільному провадженні;

- належне розслідування фактів насильства, своєчасне та ефективне вжиття щодо кривдника спеціальних заходів у сфері протидії насильству та контроль за їх виконанням, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їх поведінки.

Висновок. Відтак, можна зробити висновок, що у Законі визначено систему суб'єктів, що діють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Дослідивши перелік цих суб'єктів, було встановлено, що сюди відносяться наділені передбаченими законодавством повноваженнями органи публічної адміністрації та місцевого самоврядування, їх структурні підрозділи, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, а також фізичні особи – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які наділені відповідною правосуб'єктністю та вступають в адміністративно-правові відносини у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і спрямовані на його запобігання, припинення та притягнення кривдника до юридичної відповідальності

Також, визначено, що механізм взаємодії уповноважених суб'єктів у сфері протидії домашньому насильству спрямований на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання насильства та сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від домашнього насильства, насильству за ознакою статі шляхом запобігання насильству, ефективного реагування на факти насильства, надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, належного розслідування фактів насильства та притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мацелик Т.О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та система. Видавництво Національного університету державної податкової служби України, 2013. 342 с.

2. Легенька М. Суб'єкти адміністративно-правового реагування на вчинення домашнього насильства та їх повноваження. *Підприємництво, господарство і право*. 2019/1. № 3. С. 153–159.

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

4. Horbach-Kudria I. The entities authorized to apply special measures to prevent domestic violence. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 8–9 лип. 2016 р.). Київ, 2016. С. 98–101.

5. Про Національну поліцію України : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

6. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22 серп. 2018 р. № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25 лют. 2019 р. № 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19>.

8. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства : наказ Міністерства соціальної політики України та Міністерства внутрішніх справ України від 13 берез. 2019 р. № 369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19>.

9. Гусева К. А., Горбач-Кудря І. А. Особливості кваліфікації психологічного домашнього насильства у практичній діяльності превентивних підрозділів Національної поліції України. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 1. С. 233–236

10. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 верес. 2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

REFERENCES:

1. Matselyk, T.O. (2013). Subiekty administratyvnoho prava: poniattia ta systema. [Subjects of administrative law: concept and system]. Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. 342. [in Ukrainian].
2. Lehenka, M. (2019). Subiekty administratyvno-pravovoho reahuvannia na vchynennia domashnoho nasylstva ta yikh povnovazhennia. [Subjects of administrative and legal response to domestic violence and their powers]. *Pidpriumnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 3. 153–159. [in Ukrainian].
3. Pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasylstvu. (2017, December 7). [On preventing and combating domestic violence]. Zakon Ukrainy № 2229-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> [in Ukrainian].
4. Horbach-Kudria, I. (2016). The entities authorized to apply special measures to prevent domestic violence. Derzhavne rehuliuвання suspilnykh vidnosyn: rozvytok zakonodavstva ta problemy pravozastosuvannia. materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 8–9 lyp. 2016 r.). Kyiv. 98–101. [In English].
5. Pro Natsionalnu politsiiu Ukrainy. (2015, July 2). [On the National Police of Ukraine]. Zakon Ukrainy № 580-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii sub"iektiv, shcho zdiisniuiut zakhody u sferi zapobihannia ta protydiu domashnomu nasylstvu i nasylstvu za oznakoiu stati. (2018, August 22). [On the approval of the Procedure for the interaction of subjects carrying out measures in the field of prevention and countermeasures against domestic violence and gender-based violence]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 658. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Poriadku vziattia na profilaktychnyi oblik, provedennia profilaktychnoi roboty ta zniattia z profilaktychnoho obliku kryvdnyka upovnovazhenym pidrozdilom orhanu Natsionalnoi politsii Ukrainy. (2019, February 25). [On the approval of the Procedure for taking preventive registration, conducting preventive work and removing the offender from preventive registration by an authorized unit of the National Police of Ukraine]. nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid № 124. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19>. [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia otsinky ryzykiv vchynennia domashnoho nasylstva. (2019, March 13). [On the approval of the Procedure for assessing the risks of committing domestic violence]. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy ta Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 369/180. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19> [in Ukrainian].
9. Husieva, K. A., & Horbach-Kudria, I. A. (2019). Osoblyvosti kvalifikatsii psykhologichnoho domashnoho nasylstva u praktychnii diialnosti preventyvnykh pidrozdiliv Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Peculiarities of the qualification of psychological domestic violence in the practical activity of preventive units of the National Police of Ukraine]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 1. 233–236. [in Ukrainian].
10. Pro zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvosti zhink i cholovikiv (2005, September 8). [On ensuring equal rights and opportunities for women and men]. Zakon Ukrainy № 2866-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 11.05.2021